

EBIHALMENTÉS

Ezekben a hetekben az országban sokfelé sürgölődnek a békamentők, hogy a párzöhe-lyeik felé igyekvő békákat és más kétélűteket megmentsék az autók kerekeiktől. Terelőfalakat állítanak fel az országutak mentén, és vödörökben, lavórokban cipelik át a békákat az út túloldalára. Arra is van példa – persze, akkor már jócskán benne járunk a tavaszban –, hogy az ebihalakat mentik azokból az időszakos pocsolókból, amelyek előbb száradnak ki, mint a kétélűek átalakulása befejeződik. A vízben élő ebihalak nem tudnak odébbállni, ha kiszárad a pocsolójuk, ezért elpusztulnak, mielőtt békává fejlődnének.

A hazai szakirodalomban nem találni adatot arra, hogy a békák ma-duk is tenni tudnának valamit az ivadékaikért azon túl, hogy alkalmas – vagy annak látszó – élőhelyet keresnek nekik. *Mark Payne-Gill* természetfotós Dél-Afrikában örököltette meg a szülői gondoskodás e különös esetét: egy óriás ökörbéka (*Pyxicephalus adspersus*) csatornát ás, hogy utódait friss vízhez juttassa. Az ebihalaknak ott-hont adó pocsolója túlságosan kicsi-nek bizonyult, ezért gyorsan kiszáradt. A közelében levő nagyobb pocsolója még alkalmas életérnek látszott, és az öreg hím béka a 30 Celsius-fokos melegben 5 órán át ásta saját testével a két pocsolót összekötő, 30 centiméter hosszú csatornát. A fotós azt a pillanatot örököltette meg, amikor az öreg béka már csak egy testhossznyira van az ebihalaktól, és az ebihalakat ugyanennyi út választja el az éltető víztől.

Az ökörbéka aránylag nagy termetűek és hosszú életűek, fogságban akár 20 évig is élhetnek. A természetben nem számíthatnak ilyen hosszú életre, sok ebihal még az átalakulás idejét sem éri meg.

(BZ)

Kép: MARK PAYNE-GILL

A TELEVÍZIÓK MŰSORAIBÓL

■ **A Mindentudás Egyeteme március 27-én a Duna Tévé**n, ismétlésben 29-én 13.10-kor, március 30-án 13 órakor az **mtv-n**, 23.15-kor az **m2-n** látható. A téma: **A fény a biológiában**, előadó: *Ormos Pál*.

■ A világ tengereinek, óceánjainak életközösségei sok helyütt az összemérés szélén állnak, sőt néhol ez már be is következett. Különösen igaz ez a Csendes-óceánra. A halak száma jelentősen megfogyatkozik, a fókák és a cetek pedig ennek következtében éhen halnak. Mindez a part menti, halászatból élő emberek sorsára is hatást gyakorol. A hatalmas heringrajok ugyanis a tápláléklánc egyik legfontosabb láncszemét képezik, a tengeri emlősök és tengeri madarak sorsa is tőlük függ. Vajon mi lehet a baj oka? Az **Alaszkai ököbomba** című filmben talán választ kaphatunk kérdéseikre. Bemutató: **március 27-én 16.40-kor a Spektrumon**.

■ A Namib-sivatag zord, mégis lélegzetelállító vadonjában 3200 kilométeren keresztül csupán homokdűnéket lehet látni. A lakatlannak tűnő táj az otthona a Namaqua-kaméleonnak. Ez a szívós és agresszív állat egyike a terület legfélelmetesebb ragadozóinak. A **Namib-sivatag sárkányai** című film egy nőstény nyomába ered. Az állat mérgecsigolyákkal és nála nagyobb kannibál-kaméleonokkal találkozhat. Megfigyelhetik, hogy a sivatag legtöbb teremtményének, így a kaméleonoknak is naponta meg kell küzdeniük az életben maradásért. A film a **NatGeo**n látható **március 27-én 19 órakor**.

■ **A tudomány kincsháza – március 28-án 15.25-kor a Duna Tévé**n – a halálozási statisztikák élén álló, a Magyarországon népbetegségnek tartott szívinfarktus és szélütés kiváltó okaival és a megelőzés lehetőségeivel foglalkozik. Számos életmódbeli tényező mellett az erek végzetes elzáródásának hátterében

a szervezet saját védekező mechanizmusa áll. A műsorban megszólaló kardiológusok a folyamat gyógyszeres kezelésére és az átlagos magyar életmód megváltoztatásának szükségességére egyaránt rávilágítanak.

■ **Gaudeamus igitur**. Ezt a közismert diákdalt valószínűleg a selmecbányai bányászati főiskola diákjai honosították meg a magyar nyelvterületen. Selmecbánya az egyik leggazdagabb magyar bányaváros volt. Virágkorát a XVII-XVIII. században élte. Ekkor alapítanak itt bányászati akadémiát – elsőként a világon. Az utolsó szemeszter 1918-ban indult, amikor a diákok a cseh megszállást megelőzőve összecsomagolták a főiskola könyveit, oktatási eszközeit és elindultak Buda-

pest felé, hogy különböző viszon-
tagságok után Sopronban új főisko-
lát alapítsanak. Erről szól a **Gau-
deamus igitur** című magyar isme-
retterjesztő film **március 29-én 16
órakor a Duna Tévé**n.

■ **A Beremendi Kristálybarlag** cí-
men mutatja be a **Spektrum márci-
us 30-án 16.05-kor** az 1984-ben fel-
tárt barlangot. A Duna-Dráva Nem-
zeti Park gondozásában lévő terü-
leten egy tó és számos geológiai
ritkaság található. A Villányi-hegy-
séghez tartozó beremendi Szőlő-
hegyen nyílik barlang bejárata. A
szövevényes üregrendszert hévi-
zek alakították ki, alsó járatai ma is
közvetlen kapcsolatban vannak a
langyos karsztvizekkel.

■ **Elszármazott és itthon élő magyar zsidók** vallomásai azonosságukról, Magyarországhoz való viszonyukról, hagyományaikról és magyar gyöke-
reik jelentőségéről. Ez a **Magyar zsi-
dó, zsidó magyar?** című műsor lé-
nyege. Az adás időpontja: **március
30-án 11.30-kor**.

ORCHIDEÁK – BROMÉLIÁK

Orchidea- és broméliakiállítás rendez március 28. és 30. között a Magyar Orchidea Társaság a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban. Magyarország vezető orchideagyűjtői és kertészei mutatják be a virágok között ékszernek számító újdonságaikat, tavaszi kollekciójukat. Előadások és tanácsadás segíti a látogatókat, hogy megismerkedjenek ezekkel a többségükben fán és sziklás helyeken élő trópusi növényekkel.

DNS 50 – AZ ÉLET TITKÁNAK ELSŐ 50 ÉVE

Egy hónapig, március 27-től április 27-ig tart nyitva a DNS történetéről szó-
ló kiállítás a Millenáris Kiállítócsarnokban (Budapest, II. ker. Fény u. 20-
22.). Ötven évvel ezelőtt, 1953 áprilisában Cambridge-ben két brit tudós
felvázolta a gének szerkezeti felépítését, azóta világszerte több ezer tudós
járult hozzá a génekkel kapcsolatos ismeretek elmélyítéséhez. A DNS fel-
fedezése a XX. század legnagyobb intellektuális kalandját indította el,
amely döntő hatással lesz a XXI. század emberének életére. A British
Council az ötvenedik évfordulón rendezvénysorozatot szervezett, amely-
nek indításként nagyszabású kiállítást rendez a Millenáris Parkkal közö-
sen, **DNS 50 – Az élet titkának első 50 éve** címmel.

ÉVFORDULÓK, TÁNCFORDULÓK, TESTFORDULÓK

A fenti címmel kiállítás nyílt az óbudai Textilmúzeumban (Budapest, III. La-
jos utca 138.). A március 31-ig látogatható tárlaton *Csomós Éva* textilmű-
vész és *Simon Florentz* fotóművész, Hannoverben élő alkotópáros munká-
it láthatja a közönség. Textilből (tisztá gyapjú és hernyóselyem alap-
anyagból) kétféle technológiával készült műalkotásokat mutatnak be.

Találkozunk az interneten is!

■ **ÉT-online:** <http://www.eletestudomany.hu>
■ **E-mail:** eletestudomany@mhk.hu

■ **ÉTarchívum:** <http://www.sulinet.hu/eletestudomany/archiv>
■ **E-mail:** eletestudomany@sulinet.hu

■ a kiadónál (tel.: 266-9290, fax: 318-6668),
■ a könyvboltban (fax/tel.: 267-2780),
■ a szerkesztőségben (fax/tel.: 338-2472), eltud@elender.hu
■ információ, reklamációk: 317-9999.